

Oponentský posudek

na diplomovou práci obhajovanou na Univerzitě Karlově, Fakultě sociálních věd, Katedře veřejné a sociální politiky

„Domácí násilí na dětech se zaměřením na analýzu systému péče o ohrožené děti“

Předložená diplomová práce se zaměřuje na domácí násilí páchané na dětech, případně na děti jako svědky domácího násilí a následně na analýzu systému péče o ohrožené děti v České republice. Zpracovávané téma je tímto způsobem rozděleno i v diplomové práci, přičemž je zároveň dodržována struktura, ve které jsou nejdříve definována teoretická východiska a užití koncepty, následně metody a pak představena samotná analýza. Autorka v práci prokazuje, že má přehled o zpracovávané oblasti (zpracovala snad všechnu dostupnou literaturu v českém jazyce), zná předmět svého výzkumu z praxe a díky ní se dostala i k interním materiálům, které nejsou zcela běžně k dispozici. Výzkumné cíle stanovené na začátku jsou v práci průběžně naplňovány. Z obsahového hlediska tedy v zásadě nelze práci mnoho vytknout.

Za slabší článek diplomové práce lze v tomto případě považovat metody a jejich použití. Autorka práce se rozhodla použít k analýze výzkumného problému několik metod a všechny zcela relevantní a používané na poli veřejné (či sociální) politiky. Nicméně zmiňuje i metody analýzy, které pak nejsou použity vůbec, případně jedna z relevantních metod není použita zcela správným způsobem. Autorka uvádí, že bude uplatněna „analýza veřejného diskurzu prostřednictvím médií – internetu – viz seznam vybraných českých a zahraničních internetových stránek v seznamu literatury“ Již sama tato formulace je velmi nepřesná a matoucí, a může pak vést i k zavádějícím závěrům. První výtkou z mé strany je, že z analýzy médií nelze usuzovat na celý veřejný diskurs. Analýza mediálních sdělení přináší zjištění pouze o mediálním diskurzu, který je částí veřejného diskurzu (nezanedbatelnou), rozhodně však dle mého názoru nelze ztotožňovat celý veřejný diskurs s mediálním diskurzem (byť v moderních společnostech jsou média naprosto dominantním prostředníkem veřejné

diskuze). Druhá potíž je, jaká „médiá“ autorka zvolila – za médiá označila internetové stránky (internet), které nejsou v teorii médií jednoznačně přijímány jako médiá v klasickém slova smyslu, ale spíše jsou označovány za komunikační prostředí (rozdíl mezi internetovou stránkou co se týče kvality nebo povahy sdělení a např. televizí je zřejmý). A co se týče metody samotné analýzy – žádná analýza sdělení vlastně provedena nebyla a nejsou z ní relevantní výstupy a závěry – nebyla provedena ani kvalitativní ani kvantitativní analýza mediovaných sdělení. Tyto stránky byly použity (a jsou citovány) jako zdroje informací, nejsou předmětem výzkumu. Kdyby byly, musela by autorka vysvětlit, proč zvolila právě tyto stránky, jaká sdělení z nich vybrala atd. Dále se autorka zmiňuje o analýze internetových diskusí, ovšem ta taky nebyla zpracována a nikde v celé práci jsem nenašla žádné závěry vztahující se k podobné analýze. Tolik k metodám, které byly uvedeny, ovšem nebyly, dle mého názoru, použity.

Co se týče metody rozhovorů, ta sice byla provedena, ale nejsem si jista kvalitou jednotlivých kroků a samotné analýzy. Nejdříve, postup výběru dotazovaných není dostatečně popsán a zdůvodněn, pořad zůstávají jisté nejasnosti či nepřesnosti. Výběr sedmi odborníků na expertní rozhovory byl podle slov autorky náhodný – losováním – nicméně není jasné, z jaké množiny osob se lovalo, zda tedy existoval nějaký seznam odborníků (opora výběru slovy kvantitativního výzkumu), jak byl rozsáhlý, jak ho autorka získala či vytvořila a nakolik byla tato skupina odborníků homogenní či heterogenní např. z hlediska regionů, úrovně působnosti (centrální vs. nejnižší), nebo příslušnosti k organizaci (orgány veřejné správy vs. neziskové organizace). To jsou jen některé z charakteristik, které mohou být klíčové, a proto by bylo dobré zdůvodnit, zda byl výběr losováním pro tento typ výzkumu ten nejvhodnější a proč (mimořadně výslední sedmičlennou skupinu tvoří dvě poměrně homogenní podskupiny – pracovníci krajských úřadů a pracovníci neziskových organizací, proto by výběr zasloužil zdůvodnění, proč ne třeba pracovníci pověřených obcí). K (dle mého názoru) nedostatečně vysvětlenému výběru respondentů, se přidává i to, že není jasná metoda analýzy rozhovorů (předpokládala bych některou z kvalitativních metod). S rozhovory je spíše zacházeno jako s jinými zdroji informací, bez analýzy, a rovněž je na ně trochu zvláště odkazováno - jako na literaturu (v seznamu literatury pak daný odkaz samozřejmě není). Je skutečně škoda, že autorka nevěnovala pozornost metodě analýzy (ani žádnou neuvedla), protože se zcela zjevně jedná o zajímavé a přínosné informace.

Další trochu slabší stránkou předloženého textu je práce s literaturou. Dle mého názoru autorka v některých případech nesprávně odkazuje na použitou literaturu. V případě metod

používá publikaci A. Veselého a M. Nekoly, kteří jsou editory dané knížky, ovšem jednotlivé kapitoly mají své autory. Proto by v tomto případě mělo být odkazováno spíše na konkrétní kapitolu v monografii, než na monografii jako celek (viz též citační norma). Tato výtky se týká všech odkazů v kapitole o metodách, které pracují s uvedenou publikací. Za jistý nedostatek považuji i to, že v seznamu použité literatury jsou uvedeny publikace, na které však v textu není odkazováno vůbec (jedná se o Potůčka a Strausse, Corbinovou). Naopak zase v textu je odkazováno na důvodovou zprávu k sněmovnímu tisku (str. 91), kterou jsem nenašla v seznamu literatury, ovšem to považuji spíše za drobný omyl, na rozdíl od předešlého. Trochu zmatečně pak působí, že autorka sice v literatuře uvádí jako prameny jednotlivé právní úpravy, v textu však spíše odkazuje na publikace (a nejedná se pouze o výklady zákonů).

Jen detailem jsou gramatické a stylistické chyby jako je např. občasné vynechání slov, nebo použití výrazů v nesprávných pádech. Několik vět je pak na hranici srozumitelnosti, případně formulace nejsou zcela jasné a pregnantní. Z hlediska plynulosti textu by také bylo vhodné vyvarovat se opakování toho samého sdělení (těch samých pasáží), jak se to v práci několikrát stalo (např. Úmluva o právech dítěte, ale i jiné).

Jistá poznámka směřuje i k použití výzkumu veřejného mínění. Celá analýza působí poměrně uceleně, nicméně tato část by mohla být více propojena s prací, aby bylo jasné, že tyto výzkumy např. přispívají k mapování veřejného diskurzu apod. U dat by rovněž bylo dobré do poznámky pod čarou uvést velikost vzorku a reprezentativitu (populace 15+, 18+ atd., v zásadě základní technické údaje výzkumu).

Menší výtky směřuje také k tomu, že v závěru se uvádí sjednocení s právními normami EU jako nezbytnost, tento problém ale nebyl v práci nastolen a diskutován.

Další poznámky jsou určeny spíše k zamyšlení autorky, která v dané oblasti bude dále působit. Na začátku práce je domácí násilí charakterizováno jako jev, který není omezen na žádnou sociální, vzdělanostní nebo věkovou skupinu, v závěru (str. 102) je však jako rizikový faktor uvedena chudoba, ale také špatné podmínky bydlení, nezaměstnanost, alkohol. To může svádět k interpretaci, že se jedná zejména o záležitost spojenou se sociálním zajištěním rodiny. Tento problém by bylo dobré více rozvést a objasnit.

Větší pozornost si také zaslouží některá tvrzení. Na str. 35 autorka mluví o tom, že by nemělo docházet k systémovému zneužívání dětí, ovšem i tak k tomu v některých případech v ČR

dochází. Bez dalšího upřesnění je toto tvrzení dost obecné, a není ani jasné zda se jedná o běžnou nebo výjimečnou záležitost, jelikož nejsou poskytnuty žádné další údaje.

Otázkou, kterou sama autorka nastoluje, je problematika přesnějšího vymezení blaha dítěte (str. 35) v právní úpravě. Ta by tak podle ní měla být instruktivnější, více návodní ve své definici blaha dítěte. Avšak sama autorka v předešlém textu konstatuje, že nejlepší zájem dítěte nelze vymezit právní úpravou (str. 16). Naráží tak na obecnější problém, který se objevuje i v jiných oblastech veřejné politiky (např. definice veřejné služby v oblasti médií), a to vymezení těchto termínů, u kterých je otázkou, zda je lze dostatečně definovat (zda nějaká definice bude dostačující). Spíše než čekat od taxativního vymezení řešení, se zřejmě vždy bude muset v jednotlivých případech postupovat individuálně. Je proto skutečně otázkou, zda je neustálé zpřesňování a novelizace zákonů východiskem, nebo je cestou spíše ctění „ducha zákona“. V tomto směru zřejmě stojí za pozornost rozhodování soudců a judikatura (velmi specifický zákon možná zaručí jakousi jednotnost rozhodování, ale také může omezit individuální posuzování případů, které je zřejmě v této oblasti více než žádoucí).

Předloženou diplomovou práci považuji navzdory výše uvedeným nedostatkům za solidně zpracovanou, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm velmi dobře (2).

V Praze dne 16. 6. 2010

Mgr. et Mgr. Paulína Tabery